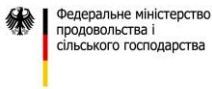

Підтримку надає:

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

Випуск 02/2024

МОНІТОРИНГ аграрного законодавства України

Січень 2024 року

1. Загальне аграрне законодавство (АПД)

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності у січні 2024 р.

Законопроекти, запропоновані у Верховній Раді України у січні 2024 р.

2. Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

Законопроектна діяльність

Діяльність комітетів Верховної Ради України

В серії публікацій «Моніторинг аграрного законодавства України» розглядаються закони та нормативно-правові акти Верховної Ради <http://portal.rada.gov.ua/>, які мають вагомe значення для сталого розвитку аграрного сектору (тобто, суттєво впливають на сільське господарство та харчову промисловість).

Інформація з цього огляду не може розглядатися як юридична консультація. АПД та Фаховий діалог з земельних питань не несуть відповідальності за правильність тверджень.

Виконавці

Оперативний партнер
проєкту

Виконавець Фахового діалогу
з земельних питань

1. Загальне аграрне законодавство

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності у січні 2024 року

Видатки державного бюджету на аграрний сектор у 2024

Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» № 3460-IX від 09.11.2023 набирає чинності 01.01.2024.

Текст Закону наведений у випуску «Моніторинг аграрного законодавства» № 12/2023.

Новий Технічний регламент затвердження типу сільгосптехніки

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту затвердження типу сільськогосподарських і лісогосподарських транспортних засобів» № 28 від 12.01.2024 набирає чинності 18.07.2024.

Прийняття регламенту направлено на імплементацію українського законодавства до актів ЄС у сфері технічного регулювання в АПК, зокрема в частині запровадження в Україні європейських процедур із введення в обіг та експлуатації сільськогосподарських (с/г) тракторів. Регламент визначає технічні та адміністративні вимоги до затвердження типу нових сільсько- і лісогосподарських транспортних засобів, їх складових частин та особливостей ринкового нагляду за ними.

Зміни у користуванні землями водного фонду

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку користування землями водного фонду» № 80 від 23.01.2024 набирає чинності 30.01.2024.

Новий Порядок визначає механізм користування землями водного фонду, виконання комплексу водоохоронних заходів і проведення експлуатаційних робіт. До земель водного фонду належать землі, зайняті:

- морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, а також островами, не зайнятими лісами;

- прибережними захисними смугами вздовж морів, річок та навколо водойм, крім земель, зайнятих лісами;
- гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них;
- береговими смугами водних шляхів;
- штучно створеними земельними ділянками в межах акваторій морських портів.

Постановою прибрані норми щодо надання земель водного фонду у постійне та тимчасове користування. Розширено перелік робіт, які можуть проводитися на землях водного фонду та обмежень у використанні. Державний контроль за використанням та охороною земель водного фонду здійснюється Держгеокадастром.

Новий Голова Держпродспоживслужби України

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про звільнення Ткачука С.П. з посади першого заступника Голови Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів» № 62 від 30.01.2024.

Даним розпорядженням Ткачук Сергій Петрович звільняється з посади першого заступника Голови Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про призначення Ткачука С.П. Головою Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів» № 63 від 30.01.2024.

Даним розпорядженням Ткачук Сергій Петрович призначається Головою Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Законопроекти, запропоновані у Верховній Раді України у січні 2024 року

Надання в оренду земельних ділянок для УБД

Проект Закону «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо пільгового надання в оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної і комунальної власності учасникам

бойових дій» № 10417 від 19.01.2024, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Лабазюк С.П., Стернійчук В.О. та ін. (партії «За майбутнє», «Слуга народу», депутатська група «Довіра»)).

Нормами законопроекту передбачається надання права оренди земельних ділянок с/г призначення державної та комунальної власності в розмірі не більше 2 га для учасників бойових дій (УБД) на період воєнного стану та після 5 років з моменту його припинення. Також не передбачається обмежень щодо суборенди таких ділянок.

Додаткова інформація до з/п міститься у розділі 2 «Земельне законодавство» даного випуску.

Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення пільгового розміру орендної плати для земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної і комунальної власності, наданих в оренду учасникам бойових дій» № 10418 від 19.01.2024, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Лабазюк С.П., Стернійчук В.О. та ін. (партії «За майбутнє», «Слуга народу», депутатська група «Довіра»)).

Законопроект передбачає пільгову ставку орендної плати у розмірі 0,1% від нормативної грошової оцінки для УБД за земельну ділянку площею до 2,0 га.

Спрощення обігу насіння бавовника

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо обігу насіння сортів бавовника в Україні» № 10427 від 24.01.2024, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Чернявський С.М., Чайківський І.А. та ін. (партії «Слуга народу», «За майбутнє»)).

Законопроектом планується спростити ввезення та обіг на території України сортів бавовника на період воєнного стану та протягом двох років з дня його завершення. Для цього пропонується:

- спрощена процедура державної реєстрації сорту бавовника без проведення кваліфікаційної експертизи;
- введення в обіг насіння сортів бавовника та його використання без проведення сертифікації;
- імпорт та промислове виробництво генетично модифікованого бавовнику, а також продукції, виробленої із його застосуванням, без державної реєстрації ГМО.

Земельний податок для державних установ

Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо врегулювання питання сплати земельного податку для державних та комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій» № 10431 від 25.01.2024, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Лукашев О.А. (депутатська група «Відновлення України»)).

Законопроектом планується застосовувати ставку земельного податку у розмірі 12% від НГО лише на земельні ділянки, на яких розміщуються об'єкти нерухомого майна, що перебувають у користуванні суб'єктів господарювання державної та комунальної форм власності.

Підвищення штрафів за незаконну риболовлю

Проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України щодо охорони водних біоресурсів та середовища їх існування» № 10433 від 25.01.2024, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Шмигаль Д.А. (Кабінет Міністрів України)).

Метою законопроекту є посилення відповідальності за порушення правил рибальства та охорони водних біоресурсів. Для цього, серед іншого, пропонується:

- підвищення штрафів за порушення правил рибальства;
- надання рибоохоронцям права затримувати порушників та доставляти їх до правоохоронних органів;
- припинення видачі рибальських квитків на час воєнного стану та ще рік після його скасування.

Заборона нецільового використання земель Каховського водосховища

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для відновлення Каховського водосховища» № 10135-д від 29.01.2024, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Гайду О.В., Халімон П.В. та ін. (партії «Слуга народу», «За майбутнє», «Батьківщина», депутатська група «Довіра»)).

Законопроект передбачає встановлення особливого режиму використання та розпорядження земля-

ми, яке займало Каховське водосховище. Для цього, окрім іншого, пропонується встановити п'ятнадцятирічну заборону на формування, передачу у власність та користування, зміну цільового призначення земельних ділянок на землях, які займало Каховське водосховище, крім цілей, пов'язаних з відновленням Каховського водосховища та судноплавних гідротехнічних споруд.

Автори, редакція та контакти:

Загальне аграрне законодавство (АПД)

Підготовка проєкту: Катерина Лелет

Моніторинг та редакція видання українською мовою: Марія Ярошко – Німецько-український агрополітичний діалог (АПД)

Редакція видання німецькою мовою: Шаріф Яборов –ІАК Аграр Консалтинг ГмбХ (виконавець проєкту АПД)

Тел. +38 066 598 14 40

info@apd-ukraine.de

www.apd-ukraine.de

2. Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

I. Законопроектна діяльність

19.01.2024 року у Верховній Раді України зареєстрований законопроект «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо пільгового надання в оренду земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної і комунальної власності учасникам бойових дій» (р.№ 10417), внесений н.д. Лабазюком С.П., Стернійчуком В.О. та ін.

Текст: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43534>

Законопроект пропонує встановити, що протягом дії воєнного стану та 5 років з дня його припинення надання в оренду земельних ділянок с/г призначення державної і комунальної власності учасникам бойових дій з числа осіб, статус учасника бойових дій яким надано відповідно до пунктів 19-25 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», здійснюється з урахуванням наступних особливостей:

- суб'єкти, зазначені в абзаці першому цього пункту, мають право на оренду земельних ділянок с/г призначення державної і комунальної власності для ведення особистого селянського господарства в розмірі не більше 2,0 гектара, якщо такі особи раніше не скористалися правом на безоплатну передачу їм у власність земельних ділянок із земель державної або комунальної власності, визначених статтею 121 Земельного кодексу України;
- передача земельних ділянок с/г призначення державної і комунальної власності суб'єктам, зазначеним в абзаці першому цього пункту, відповідно до положень цього пункту, здійснюється терміном на 10 років без проведення земельних торгів;
- розмір річної орендної плати за користування земельною ділянкою, визначеною в абзаці першому цього пункту визначається у розмірі - 0,1% їх нормативної грошової оцінки (це передбачено також законопроектом «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення пільгового розміру орендної плати для земельних ділянок с/г призначення дер-

жавної і комунальної власності, наданих в оренду учасникам бойових дій» (р.№ 10418), який внесений до Верховної Ради України тими ж народними депутатами;

- обмежень щодо передачі в суборенду таких земельних ділянок не встановлюється;
- порядок визначення переліку земельних ділянок державної та комунальної власності (із зазначенням кадастрових номерів, площі та їх цільового призначення), які підлягають передачі в оренду на зазначених умовах та порядок укладення таких договорів оренди, визначається Кабінетом Міністрів України.

Коментар: Законопроект оцінюється негативно. Передбачена законопроектом спроба змінити безоплатну приватизацію земельних ділянок для ветеранів війни на їх оренду не вирішує основну проблему – недостатність вільних земель державної, комунальної власності для забезпечення усіх бажаних.

II. Діяльність комітетів Верховної Ради України

26.01.2024 року на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики було підтримано підготовлений для розгляду у другому читанні законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України для залучення інвестицій з метою швидкої відбудови України» (реєстр. № 9627).

Аналіз законопроекту наведений у Звіті за серпень 2023 року.

В процесі доопрацювання законопроекту до другого читання законопроект доповнений наступними положеннями:

1. Приведення найменувань видів будівель, споруд у відповідність із Національним класифікатором будівель і споруд НК 018-2023, який набрав чинності з 01.01.2024.

Коментар: положення підтримується

2. Виключення зі сфери застосування спрощеної процедури зміни цільового призначення земельних ділянок, визначеної законопроектом, випадків зміни цільового призначення земель оздоровчого призначення.

Коментар: прийнятність зазначеного положення є сумнівною. Але, зважаючи на дуже малу загальну площу земель оздоровчого призначення, зазначене положення не зашкодить реалізації основної ідеї законопроекту.

3. Спрощення процедури зміни цільового призначення земельних ділянок під час дії воєнного стану для термінового будівництва річкових портів на річці Дунай, мультимодальних терміналів, шляхом скасування повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту з прийняття рішень щодо доцільності такого будівництва.

Коментар: положення підтримується. Законопроект фактично розповсюджено спрощену процедуру зміни цільового призначення земельних ділянок, яка на початку війни була встановлена для будівництва річкових портів на річці Дунай, мультимодальних терміналів, на випадки будівництва майже усіх об'єктів промисловості. За таких умов повноваження відповідного центрального органу виконавчої влади щодо санкціонування будівництва кожного окремого об'єкта є зайвими.

4. Встановлення правила, відповідно до якого розгляд документації із землеустрою, яка розробляється з метою безоплатної приватизації земельних ділянок, здійснюється розпорядником земель в порядку черговості.

Коментар: положення не є однозначними. З одного боку на практиці дійсно є непоодинокі випадки, коли документація із землеустрою значний термін перебуває на розгляді у відповідного органу, який ані не затверджує (погоджує) її, ані відмовляє у цьому. В той же час реалізація зазначеної норми може призвести до порушень інтересів замовників землевпорядної документації, адже підставою відмови у розгляді документації стане не невідповідність її вимогам закону, а нерозгляд відповідним органом іншої документації, яка зареєстрована раніше.

5. Створення реєстру територій забруднених/імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами для збирання, накопичення, обліку, обробки, зберігання та захисту відомостей про землі, забруднені вибухонебезпечними предметами або непридатні для використання у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами.

Коментар: положення підтримується

6. Встановлення порядку перевірки використання (невикористання) за цільовим призначенням земельних ділянок, стосовно яких встановлено пільги щодо сплати місцевих податків та зборів, у зв'язку із потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами.

Коментар: положення підтримується. Непоодинокими є випадки використання власниками та користувачами земельних ділянок, щодо яких місцевими радами прийнято рішення про звільнення від плати за землю, мінімального податкового зобов'язання у зв'язку з ймовірним забрудненням земельних ділянок вибухонебезпечними речовинами.

7. Виключення частин п'ятої - сьомої статті 28 Закону України «Про землеустрій», які встановлюють вимоги щодо конфлікту інтересів розробника документації із землеустрою при проведенні ними землевпорядних робіт.

Коментар: положення оцінюються негативно. Прийняття поправки може призвести до відновлення практики розроблення державними підприємствами неякісної землевпорядної документації щодо земель державної власності.

8. Продовження до 01.01.2027 року строку розроблення державними лісогосподарськими, водогосподарськими підприємствами, установами, організаціями, установами природно-заповідного фонду документації із землеустрою, дозвіл на розроблення якої наданий до передачі у комунальну власність земель державної власності відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин».

Коментар: положення підтримується. Вони викликані браком фінансових ресурсів державних підприємств, установ, організацій на розроблення документації із землеустрою, викликаним війною.

Автори, редакція та контакти:

Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

Моніторинг та редакція видання українською мовою: Сергій Біленко

Редакція видання німецькою мовою: Катя Делльс, Аудріус Паура

Німецько-український агрополітичний діалог (Фаховий діалог з земельних питань)

Тел. +38 066 598 14 40

info@apd-ukraine.de

www.apd-ukraine.de